

Jens Andresens grundlovstale

Taler	Dato	Sted
Jens Andresen Formand for Grænseforeningen	5. juni 2020	–

Omstændigheder

På grund af COVID-19 blev talen streamet på Facebook og på Grænseforeningens hjemmeside.

Hvad skal Grænseforeningens grundlovstale handle om? Skal det i år handle om genforeningen og genforeningsstenene, skal det være de nationale mindretals vilkår i 2020, eller skal det være den aktuelle grænselukning på grund af coronakrisen?

Nej, i jubilæumsåret for genforeningen af Sønderjylland med Danmark skal det dreje sig om den grundlov, som også blev sønderjydernes i 1920, hvor der ved en folkeafstemning blev vedtaget et tillæg til grundloven af 1915. Hvad betød det for sønderjyderne i 1920?

Grundloven fastlægger reglerne for vort folkestyre og sikrer os som borgere retten til frit at tænke, tro og tale. Disse væsentlige bestanddele i denne lov og dermed i det danske samfund er baggrunden for, at vi hvert år understreger betydningen af grundloven med en national festdag, hvor man hylder de værdier, der sikrer demokratiet i vort samfund.

Grundloven er blevet ændret flere gange siden 1849, og i år er der særlig grund til at dvæle ved ændringen, der blev vedtaget ved en folkeafstemning d. 6. september 1920. Man kalder denne ændring et tillæg til grundloven af 1915, hvor der blev foretaget mere grundlæggende ændringer, som det at kvinder og tyende fik stemmeret. Tillægget af 1920 indebar en begrænsning af kongens beføjelser som følge af Påskekrisen, en tilpasning af loven som følge af genforeningen af Sønderjylland og en sletning af Island, der var blevet en selvstændig stat i 1918.

Det er således i år 100 år siden, at al dansk lovgivning vedtaget af Folketinget i København også er gældende for Sønderjylland, og sønderjyderne fik også mulighed for at påvirke denne lovgivning ved at kunne vælge repræsentanter for landsdelen til Folketinget og Landstinget, så længe det bestod. Den 21. september 1920 blev der som følge af Sønderjyllands genforening også holdt folketingsvalg, hvor de første sønderjyder efter vedtagelsen af tillægget til grundloven blev valgt til Folketinget.

Som den direkte følge af folkeafstemningen i landsdelen Slesvig 1920 forud for genforeningen og den deraf følgende grænsedragning opstod de nationale mindretal på hver sin side af landegrænsen. Grundloven omtaler ikke vilkår for nationale mindretal, men af den nugældende grundlovs paragraf 70 fremgår, at "ingen kan på grund af sin trosbekendelse eller sin afstamning berøves adgang til borgerlige og politiske rettigheder eller unddrage sig opfyldelsen af nogen almindelig borgerpligt."

Man kan herudaf læse, hvad der må være gældende for nationale mindretal i dag, og formuleringen i grundloven af 1953 er således i god overensstemmelse med de folkeretslige aftaler, der var grundlaget for genforeningen af Sønderjylland i 1920. Endvidere er det så præciseret i København-Bonn-erklæringerne i 1955, der fastslår, hvilke rettigheder de nationale mindretals medlemmer i det dansk-tyske grænseland har.

Frit at tænke, tro og tale er ordene, der overordnet præciserer det grundlæggende indhold i Danmarks Riges Grundlov, og denne grundlovs ånd kom Sønderjyllands befolkning til at nyde godt af ved genforeningen i 1920, ligesom sønderjyderne fik mulighed for at dyrke de fællesskaber, som vi har som danske.

For det danske mindretal, og altså de danskere i landsdelen Slesvig, der ikke blev genforenet med Danmark, gjaldt det, at de skulle finde deres plads efter genforeningen i et land, hvor der var stor usikkerhed om borgernes rettigheder under afviklingen af kejserriget og etableringen af Weimar-republikken.

Frit at tænke, tro og tale er grundforståelsen af vort demokrati, som gør, at grundloven, samtidigt med at beskrive borgerens ret og pligt, afspejler en åbenhed og dermed frihed i det danske samfund. Det er derfor disse værdiers betydning for os som danskere, vi skal bruge den nationale festdag til at rette hinandens opmærksomhed hen imod og i år ganske særligt mindes, at for 100 år

siden kom sønderjyderne med ind under denne lovs gyldighedsområde.

Kilde

www.graenseforeningen.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Grundlovstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/jens-andresens-grundlovstale-2020>